

การศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่
กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
THE STUDY OF SOCIAL IMPACT ASSESSMENT OF PEOPLE MODERN
TOURISM MANAGEMENT: A CASE STUDY OF AYUTTHAYA
HISTORICAL PHRANAKON SI AYUTTHAYA PROVINCE

ชนิดาภา กระแจะจันทร์

Chanidapa Krachaechan

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Email: eapinkcute1758i@gmail.com

Received October 31, 2020; Revised November 4, 2020; Accepted December 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพสังคม ผลกระทบทางสังคม และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคมจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครั้วเรือน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญรวมทั้งสิ้น 15 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อผลกระทบทางสังคมในด้านบวก อยู่ในระดับดีมาก ทั้งด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวจะนำเงินมาใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่พัก การซื้ออาหาร หรือแม้กระทั่งการซื้อของฝาก จึงเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบริเวณนั้นมีรายได้มากขึ้นและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ในด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดปัญหาขยะที่มีจำนวนมากขึ้น รวมทั้งปัญหาการจราจรติดขัดบริเวณเส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว และปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการศึกษา และปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชาติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแทรกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ในหลักสูตรทุกระดับ และสนับสนุนให้เปิดหลักสูตรการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ขึ้นในระดับอุดมศึกษา

คำสำคัญ: ผลกระทบทางสังคม, การจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

Abstract

This research has a purpose to study social conditions, social impact and guidelines to determine the solution of social impacts from modern tourism management, a case study of the Ayutthaya Historical Park, Phra Nakhon Si Ayutthaya province by using quantitative research method and qualitative research method. In the field of quantitative research, the researcher collected the information from questionnaires for the sample of 400 households. The obtained data were analyzed by using descriptive statistics and mean comparison. For qualitative research, the data were collected by using structured interviews with three key informants and analyzed with descriptive analysis.

The study found that the sample group had a positive opinion on the social impact at very good level in both economic and social aspects. This was due to the fact that tourists will spend a lot of money on tourism since renting accommodation, buying food to buying souvenirs in each of their travelling. Such activities can be assumed as the ways to support the villagers in that area to earn more income and have a better life. However, considering the environmental impact, it was found that the problem of waste is increasing including the problem of traffic jams around the entrance route to tourist attractions as well as the problem of tourist attractions degradation.

The recommendations from the research are that the government should focus on education and cultivate the consciousness of the people in the country for the development of conservation tourism by inserting the development of ecotourism into the curriculum at all levels including encourage the launch of a course on the development of ecotourism at the tertiary level.

Keywords: Social Impact, Modern Tourism Management

บทนำ

ในยุคปัจจุบันการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักชนิดหนึ่งของประเทศไทย ซึ่งนํารายได้จากประชาชนชาวไทย และชาวต่างชาติเข้าสู่ประเทศไทย นับแต่ได้มีการก่อตั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยขึ้นในปี พ.ศ. 2503 เพื่อทำหน้าที่ในการควบคุม ดูแล ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้ส่งผลให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และกลายเป็นธุรกิจที่สร้าง

รายได้เข้าสู่ประเทศ ฉะนั้นปรากฏการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จึงเป็นกิจกรรมรายได้ใหญ่ที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นตามลำดับ การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ประกอบด้วยธุรกิจที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันเป็นลูกโซ่โดยมีธุรกิจหลัก ได้แก่ ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจการเดินทางระหว่างประเทศ ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจรอง ได้แก่ ธุรกิจการจำหน่ายของที่ระลึก ธุรกิจร้านอาหาร ธุรกิจการเดินทางในประเทศ เป็นต้น รวมทั้งยังเป็นธุรกิจที่กระตุ้น อุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมบริการก่อสร้างและพัฒนาที่ดิน และยังส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนในระดับรากหญ้า การท่องเที่ยวจึงเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลหลายประเทศให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นยุทธศาสตร์หลักในการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้แก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ อย่างรวดเร็ว โดยได้กำหนดให้การท่องเที่ยวมีความสำคัญในลำดับต้นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวอาจจะมีทั้งคุณและโทษ ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวได้เดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเปรียบเสมือนแหล่งผลิตสินค้าและบริการ ตามปกติสินค้าและบริการ มักจะถูกส่งไปยังผู้บริโภค โดยผู้บริโภคไม่มีโอกาสได้พบเห็นหรือรู้จักกับผู้ผลิตสินค้าและบริการได้เลย แต่สำหรับการท่องเที่ยวนี้มิได้ถูกส่งไปยังผู้บริโภค เพราะส่งไปไม่ได้ เช่น ภูเขา ชายหาด โบราณสถาน โบราณวัตถุ เป็นต้น แต่ตรงกันข้ามผู้บริโภคจะต้องเดินทางเข้าไปยังแหล่งผลิตสินค้า หรือแหล่งท่องเที่ยว นั่น ๆ เอง เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ผู้บริโภค คือ “นักท่องเที่ยว” กับผู้ผลิต คือ “เจ้าถิ่น” ต้องเผชิญหน้ากัน (Face to Face Contact) มีการพูดจาสนทนาและรู้จักกันเกิดการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ถือเป็นส่วนหนึ่งที่น่าไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง การปกครอง และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะนักท่องเที่ยวได้นำเงินมาใช้จ่าย ขนบธรรมเนียมประเพณี การแต่งกาย และการแสดงออกทางพฤติกรรมต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งย่อมมีผลกระทบโดยผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ผลกระทบอาจเป็นไปในรูปของการได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์ กล่าวคือ ในแหล่งท่องเที่ยวที่มักมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก อาจจะทำให้ประชาชนในละแวกนั้นมีงานทำ มีรายได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีปัญหาต่าง ๆ ปรากฏให้เห็น เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาสิ่งแวดล้อม และสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย (จุมพล สวัสดิ์ยกร. ม.ป.ป. : 3)

ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก โดยเฉพาะในประเทศแถบเอเชียและยุโรป เนื่องจากนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและพักผ่อนในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีอัตราการเจริญเติบโตสูงอันดับต้นของประเทศและของภูมิภาค ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหลากหลายส่วน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเห็นได้ว่าสภาพแวดล้อมของชุมชนและสังคมของอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีการเปลี่ยนแปลง

ไปมาก ทั้งวิถีชีวิต มลภาวะ ขยะ และทรัพยากรถูกทำลายไปอย่างมาก การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ในอนาคตทั้งต่อชุมชน สังคม และสภาพแวดล้อม ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาในด้านใดก็ตาม อาจมีผลกระทบและเกี่ยวเนื่องถึงสิ่งแวดล้อมและสังคมด้วย

ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาผลกระทบทางสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่รอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้ เป็นส่วนสำคัญในการทราบถึงผลกระทบต่อชุมชนและสังคม จากการวางแผนการใช้ประโยชน์จากการท่องเที่ยว และจะช่วยในการมองปัญหาต่าง ๆ ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น รวมทั้งมีการพิจารณาทางสังคม นอกเหนือจากการมองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ อันได้มาจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพียงด้านเดียว ซึ่งเป็นประเด็นหลักอย่างที่เคยปฏิบัติมาและก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมแก่สังคมและสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมาก การวิเคราะห์ผลกระทบทางสังคมจะเป็นประโยชน์อย่างมาก หากได้รับการนำมาใช้ในการวางแผนป้องกันปัญหา ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ และมาตรการป้องกันและเยียวยาเพื่อลดผลกระทบต่อสังคม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวสมัยใหม่รอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อศึกษาแนวทางในปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคม ให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามโดยใช้การเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. **ประชากรในการวิจัย** คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระยะรัศมี 2 กิโลเมตร
2. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่บริเวณรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้สูตร Taro Yamane สามารถคำนวณได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 396 คราวเรือน แต่เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คราวเรือน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ มีลักษณะของคำถามทั้งแบบปลายปิด (Close-ended Questions) และแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) และ 2) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อเป็นเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ และทำการทดสอบความเชื่อถือ (Reliability) โดยแบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อยู่ที่ 0.74

4. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนาม โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ครั้วเรือน และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยว รวมจำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย 1) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการจัดกลุ่มข้อมูล เรียงเรียงข้อมูล ศึกษาวิเคราะห์ และสรุปเนื้อหา โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกันกับผลการวิจัยเชิงปริมาณแล้วทำการสรุปผล และรายงานผลโดยใช้วิธีการบรรยายเชิงพรรณนา (Descriptive Approach)

ผลการวิจัย

1. สภาพสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา พบว่า สังคมมีลักษณะเป็นชุมชนเมือง มีประชาชนกระจายตัวอยู่ตามพื้นที่แบบกระจาย โดยส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยอยู่นอกเขตอุทยานประวัติศาสตร์ โดยภาพรวมประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดมีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 ระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือต่ำกว่ามากที่สุด จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.25 สถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 ศึกษา มีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 42.50 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มากกว่า 7 ปี คิดร้อยละ 72.50 ตามลำดับ

2. ผลกระทบจากการท่องเที่ยวสมัยใหม่รอบอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ โดยรวมและในแต่ละด้าน

ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลกระทบทางสังคมของประชาชน	จำนวน 400 คน			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	4.08	.36	มาก	1
2. ด้านสังคม	3.99	.34	มาก	2
โดยรวม	4.01	6.67		

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอยู่ในระดับมากทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X} = 4.08$) และด้านสังคม ($\bar{X} = 3.99$)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ด้านเศรษฐกิจและสังคมเป็นรายข้อ

ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลกระทบทางสังคมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น (n=400)			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
ด้านเศรษฐกิจ				
1. การท่องเที่ยวสมัยใหม่ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้น	4.18	.67	มาก	2
2. ท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวสมัยใหม่มากเพียงใด	3.96	.66	มาก	8
3. รายได้หลักของท่านมาจากธุรกิจการท่องเที่ยว	4.01	.76	มาก	5
4. รายได้เสริมของท่านมาจากธุรกิจการท่องเที่ยว	4.13	.62	มาก	3
5. ธุรกิจการท่องเที่ยวทำให้มีการกระจายรายได้มาสู่ตัวท่าน	4.11	.63	มาก	4
6. ธุรกิจการท่องเที่ยว สามารถสร้างงานให้ท่านหรือชุมชน	3.92	.68	มาก	10

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลกระทบทางสังคมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น (n=400)			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
7. หลังจากที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญท่าน มีเงินออมเพิ่มมากขึ้นน้อยเพียงใด	4.01	.65	มาก	6
8. การท่องเที่ยวมีส่วนให้เศรษฐกิจในชุมชนของท่าน ดีขึ้นเพียงใด	4.23	.77	มาก	1
9. หลังจากที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญท่าน ใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าครองชีพ (ค่าอุปโภคบริโภค) เพิ่มขึ้นเพียงใด	3.99	.68	มาก	7
10. หลังจากที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญท่าน คิดว่าธุรกิจในชุมชนเพิ่มขึ้นมากขึ้นน้อยเพียงใด	3.94	.67	มาก	9
รวม	4.08	.35	มาก	
ด้านสังคม				
1. การท่องเที่ยวส่งผลให้การทำงาน อาชีพของท่าน เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี	4.18	.77	มาก	2
2. การท่องเที่ยวส่งผลให้สาธารณูปโภคในชุมชนดีขึ้น	3.60	.52	ปานกลาง	10
3. ท่านมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของ ชุมชนจากการท่องเที่ยว	4.02	.74	มาก	3
4. ท่านมีความจำเป็นในการย้ายไปประกอบอาชีพใน ถิ่นอื่น	3.99	.70	มาก	6
5. ท่านต้องการให้บุตรหลานของท่านได้รับการศึกษา ที่สูงขึ้น	4.01	.74	มาก	4
6. หน่วยงานราชการได้มีโครงการส่งเสริมอาชีพให้ ท่านหรือชุมชน	3.98	.68	มาก	7
7. การท่องเที่ยวทำให้ทำให้ท่านได้รับหรือเข้าถึง ข่าวสารต่างๆ เพิ่มขึ้น	3.85	.63	มาก	9
8. ท่านหรือชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการ พัฒนาการท่องเที่ยว	4.33	.78	มาก	1
9. การท่องเที่ยวส่งผลให้มีการจำหน่ายสินค้า พื้นเมือง ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน อาหารพื้นบ้าน	4.00	.74	มาก	5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับ ผลกระทบทางสังคมของประชาชน	ระดับความคิดเห็น (n=400)			
	$\bar{X}$	S.D	ระดับ	อันดับ
10. การท่องเที่ยวทำให้ การใช้ภาษาพื้นบ้านลดลง ไป	3.75	.67	มาก	8
รวม	3.85	.36	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ด้านเศรษฐกิจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลกระทบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การท่องเที่ยวมีส่วนให้เศรษฐกิจในชุมชนของท่านดีขึ้นเพียงใด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา ได้แก่ การท่องเที่ยวสมัยใหม่ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของท่านดีขึ้น ($\bar{X} = 4.18$) และรายได้เสริมของท่านมาจากธุรกิจ ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

ส่วนความคิดเห็นผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ด้านสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับผลกระทบทางสังคมของประชาชนมีความคิดเห็นต่อผลกระทบการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ท่านหรือชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.33$) รองลงมา ได้แก่ การท่องเที่ยวส่งผลให้การทำงาน อาชีพของท่านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ($\bar{X} = 4.18$) และท่านมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนจากการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

2.2 การศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่
จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) พบว่า

2.2.1 ผลกระทบต่อสังคม พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมและสถานการณ์ต่าง ๆ ณ ปัจจุบัน ประเทศไทยมีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีโบราณสถาน สถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศให้ความสนใจแวะเวียนมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นเหตุให้เกิดผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบเกิดขึ้น

2.2.2 ผลกระทบต่อวัฒนธรรม พบว่า ความเชื่อและประเพณีของชุมชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์ไม่ได้ขัดแย้งกับท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน แต่ปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นกับชุมชนมักเป็นปัญหาภายในชุมชนเอง เช่น ปัญหาการขาดความสามัคคี ปัญหาการขาดจิตสำนึกของคนในชุมชน

เป็นต้น ซึ่งปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้สมควรได้รับการแก้ไข โดยการเริ่มต้นพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขจากคนในชุมชนเอง

ด้านการท่องเที่ยวก็มีส่วนทำลายโครงสร้างวัฒนธรรมแบบแผน พฤติกรรม และสังคมของชาวบ้าน เพราะการเร่งหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ทำให้พื้นที่ท่องเที่ยวมีอาชญากรรม การค้าประเวณี ราคาที่ดินแพงขึ้น และอาจสูญเสียมรดกวัฒนธรรม เพราะมีการผสมวัฒนธรรมเมื่อสองวัฒนธรรมขึ้นไปมาพบกัน เช่น นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยวประเทศไทย ก็จะนำประเพณีและวัฒนธรรมของตนมาผสมกับวัฒนธรรมไทย ประเทศแหล่งท่องเที่ยวมักถูกกลืนโดยวัฒนธรรมของประเทศที่พัฒนามากว่าหรือประเทศตะวันตก รวมถึงกรณีที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวมีความพยายามจะสร้างแรงดึงดูดโดยการปรับบริการให้เหมาะกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เป็นเหตุทำให้วัฒนธรรมต่าง ๆ ดั้งเดิมของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป

2.2.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ พบว่า ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวโดยมองว่ามีปัญหาหรือผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ 2 ประเด็น คือ 1) เมืองอยุธยาเติบโตได้เพราะส่วนหนึ่งมาจากการท่องเที่ยว เช่น โบราณสถาน ตลาดน้ำ เป็นต้น ด้วยความที่เป็นเมืองท่องเที่ยว จึงทำให้กลุ่มธุรกิจโรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร เป็นกลุ่มหลักที่ได้รับผลประโยชน์ เพราะการค้าขาย หรือให้บริการตามสถานที่ท่องเที่ยว ก็เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องมีการพัฒนาเพื่อให้สามารถตอบสนองหรืออำนวยความสะดวกให้กับสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้อย่างเต็มรูปแบบ แต่ในอยุธยาที่มีผู้ประกอบการบริการเหล่านี้มาจากหลายพื้นที่ ไม่ได้เป็นแค่คนอยุธยาเพียงอย่างเดียว ซึ่งชาวบ้านหรือคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นก็ได้รับผลประโยชน์ในลำดับรองลงมา เช่น การเป็นลูกจ้าง หรือการให้บริการทั่วไป เช่น การขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นต้น คนในชุมชนส่วนใหญ่แล้วเป็นคนทำงานรับจ้าง ทำงานโรงงาน และค้าขาย การเติบโตของรายได้ หรือปัญหาชุมชนส่วนใหญ่ ก็เป็นไปตามวัฏจักรของเมืองที่มีการเติบโต จะเห็นได้ว่าการเจริญเติบโตของสถานที่ท่องเที่ยว ทำให้เกิดอาชีพกับคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น คนส่วนใหญ่ที่มาค้าขาย และทำธุรกิจเป็นบุคคลภายนอกจังหวัด เพราะคนอยุธยาไม่อยู่อยุธยา เพราะไม่มีรายได้ จึงจำเป็นต้องไปหารายได้ในจังหวัดอื่น และอาจจะมองได้ว่าบุคคลกับการหาผลประโยชน์ใกล้เคียงด้วยการค้าขาย และ 2) รายได้ส่วนใหญ่มาจากการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมไม่ได้มาจากการที่สถานที่ท่องเที่ยวได้รับการยกย่องให้เป็นมรดกโลก

2.2.4 ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อเมืองหรือต่อประชาชนในชุมชน คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม เช่น บริเวณลานจอดรถหลังวิหารพระมงคลบพิตรไม่เป็นระเบียบ รวมทั้งไม่มีการจัดระเบียบร้านค้า สวนสาธารณะบึงพระรามมีภูมิทัศน์ไม่สวยงาม และปราสาทนครหลวงมีโบราณสถานที่ชำรุดทรุดโทรมหลายจุด 2) ปัญหาขยะที่มีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากการท่องเที่ยว 3) เกิดปัญหามลภาวะเนื่องจากการใช้รถยนต์ยานพาหนะรูปแบบอื่นในพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก

3. แนวทางในปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่

3.1 แนวทางในปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่

สมัยใหม่ของหน่วยงานรัฐบาล ได้แก่ 1) รัฐบาลควรทำการศึกษาวิจัยถึงผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนแม่บทส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างจริงจัง โดยคำนึงถึง 2 ด้านพร้อมกันไป คือ ด้านความเป็นไปได้ในการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และด้านการป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการ 2) รัฐบาลควรร่วมมือกับธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชน ในการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น โดยจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น 3) รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการศึกษาและปลูกฝังจิตสำนึกของคนในชาติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแทรกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ในหลักสูตรทุกระดับ และ 4) รัฐบาลควรออกกฎหมายในการควบคุมดูแลผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว และนำกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันในด้านความสงบเรียบร้อย และสุนทรียภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

3.2 แนวทางในปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่

สมัยใหม่ของประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ควรมีจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากร การท่องเที่ยวอย่างหวงแหนในคุณค่า 2) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ควรดูแลไม่ให้เกิดผลกระทบทางด้านลบต่อการท่องเที่ยว เช่น การลดมลพิษจากการขนส่ง การติดตั้งเครื่องบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพในธุรกิจโรงแรมหรือ ภัตตาคาร เป็นต้น 3) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ควรมีโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนให้คำแนะนำแก่นักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการ เพื่อลดผลกระทบที่อาจมีต่อสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น 4) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ควรหมั่นตรวจสอบ และประเมินผลเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม ในหน่วยงานต่าง ๆ ภายในธุรกิจของตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะระบบกาจัดขยะและน้ำเสีย และ 5) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวและประชาชนเจ้าของท้องถิ่น ควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ในการสนับสนุนโครงการ หรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3.3 แนวทางในปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคมให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่

สมัยใหม่ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ 1) นักท่องเที่ยวควรเลือกใช้บริการของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือ สนับสนุนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) นักท่องเที่ยวควรท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกต่อสิ่งแวดล้อม โดยไม่ทำลายทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ทั้งที่รู้และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ 3) นักท่องเที่ยวควรปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ และข้อแนะนำของแหล่งท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวอย่างเคร่งครัด และควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้นล่วงหน้า เพื่อจะได้ช่วยอนุรักษ์ให้คงอยู่คู่การท่องเที่ยวให้นานที่สุดเท่าที่จะนานได้ 4) นักท่องเที่ยวควรงดซื้อสินค้า หรือบริการที่ทำลายนิเวศวิทยา และวัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้น เช่น สัตว์ป่า โบราณวัตถุ ปะการัง เป็นต้น

และ 5) นักท่องเที่ยวควรให้ความร่วมมือกับรัฐบาล และผู้ประกอบการกิจการท่องเที่ยวในโครงการหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ท้องถิ่นที่ไปท่องเที่ยว

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนรอบอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาต่อการพัฒนาพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.00 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุดมีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 36.25 ระดับการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือต่ำกว่ามากที่สุด จำนวน 309 คน คิดเป็นร้อยละ 77.25 สถานภาพสมรสมากที่สุด จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 74.00 ศึกษา มีอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างบริษัทเอกชน ร้อยละ 42.50 มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 37.50 และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน มากกว่า 7 ปี ร้อยละ 72.50 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์ (2562) ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่าง เจ้าหน้าที่ในอุทยานแห่งชาติพุเตยและประชาชนในพื้นที่ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกตามลักษณะส่วนบุคคลได้ดังนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีรายได้ต่อเดือน อยู่ที่ 10,000-20,000 บาท จำนวน 181 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 36.80

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อผลกระทบของการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยที่อยู่เกณฑ์ที่ใกล้เคียงกัน คือ ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยภาพรวมของผลกระทบ เป็นผลกระทบด้านบวกส่วนใหญ่ โดยผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การท่องเที่ยวมีส่วนให้เศรษฐกิจในชุมชนของท่านดีขึ้น ละท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องมาจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวจะนำเงินมาใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นจะมีการใช้จ่ายเงินในการท่องเที่ยวค่อนข้างสูง ไม่ว่าจะเป็นการเช่าที่พัก การซื้ออาหาร หรือแม้กระทั่งการซื้อของฝาก จึงเป็นการส่งเสริมให้ชาวบ้านในบริเวณนั้นมีรายได้มากขึ้น และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยชาวบ้านจะเข้ามาเป็นเจ้าของกิจการ หรือเป็นหุ้นส่วนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะธรรมชาติ วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมและประเพณีของชุมชน รวมไปถึงการก่อเกิดอาชีพใหม่ ๆ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในชุมชนเป็นจำนวนมาก ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในชุมชน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะ

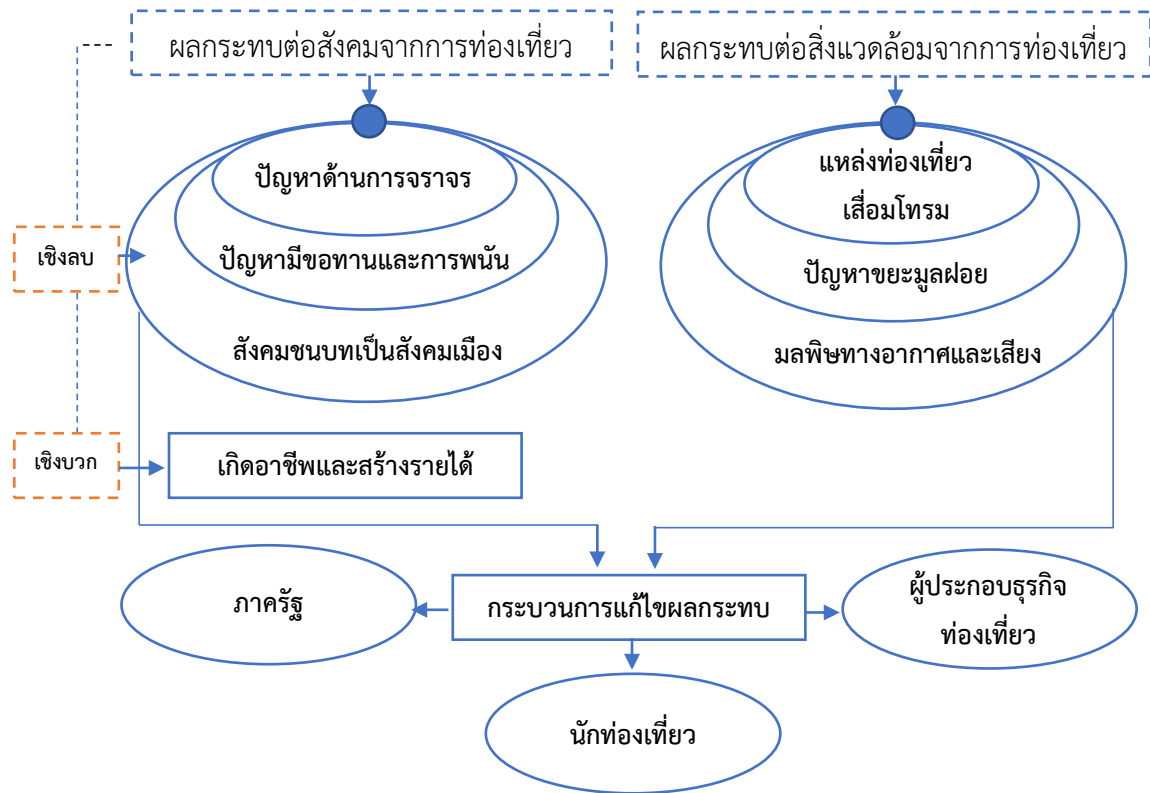

ด้านเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอาชีพ เกิดการสร้างงาน และทำให้สมาชิกในวัยแรงงานมีงานทำมากขึ้น ส่งผลให้ระดับรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบของการท่องเที่ยวทางด้านสังคม ท่านหรือชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวส่งผลให้การงาน อาชีพของท่านเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และท่านมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของชุมชนจากการท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจทำให้รายได้ของชาวบ้านเพิ่มขึ้น สามารถลดภาระหนี้สินและมีรายได้หมุนเวียนในธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ส่วนผลกระทบทางสังคมพบว่า การท่องเที่ยวสามารถเพิ่มงานให้แก่ชาวบ้านในทุกช่วงฤดู สภาพะการว่างงานลดลง การอพยพของชาวบ้านเพื่อไปหางานทำนอกพื้นที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่า ค่าเฉลี่ยผลกระทบอยู่เกณฑ์ที่ใกล้เคียงกันคือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมีทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยภาพรวมของผลกระทบ ทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติ พุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผลกระทบด้านบวก ส่วนใหญ่คือ ด้านเศรษฐกิจ เกิดการกระจายรายได้ ทางการท่องเที่ยวไปสู่ประชาชนในพื้นที่ รองลงมาคือ ประชาชนในชุมชนมีรายได้แตกต่างกัน และประชาชนในชุมชนมีโอกาสมาร่วมอาชีพใหม่ ๆ ตามลำดับ ทำให้ชุมชนและประชาชนในพื้นที่มีรายได้เสริมจาก การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

3. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขผลกระทบทางสังคม ประกอบด้วย 3 ส่วน ทั้งหน่วยงานรัฐบาล ผู้ประกอบการธุรกิจ และนักท่องเที่ยว ที่ควรร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น ปลุกฝังจิตสำนึกของคนในชาติต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยแทรกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้ในหลักสูตรทุกระดับ รัฐบาลควรออกกฎหมายในการควบคุมดูแลผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวและนำกฎหมายมาใช้อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นหลักประกันในด้านความสงบเรียบร้อย และสุนทรียภาพของทรัพยากรทางการท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภธิดา ก้อนศิลา (2555) ทำการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว : กรณีศึกษาสามพันโบก ตำบลเหล่างาม อำเภอบัวไร่ จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงนักท่องเที่ยวควรเข้ามาช่วยจัดการร่วมวางแผนและดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาาร่วมกัน และรณรงค์ให้คนไทยหันมาสนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัย

จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหามีขอทานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจ และนักท่องเที่ยว ควรร่วมมือกันส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มากขึ้น

1.2 ควรมีการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่อยู่รอบบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีองค์ความรู้ มีความตระหนักต่อการอนุรักษ์มรดกโลก และควรเปิดโอกาสให้เยาวชนคนรุ่นใหม่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ดูแล รักษา และรู้คุณค่าของประวัติศาสตร์ที่สำคัญชุมชน

1.3 หน่วยงานภาครัฐควรเข้ามามีบทบาทในด้านการสนับสนุน กำหนดนโยบายส่งเสริมดูแลผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงมรดก และปัญหามลพิษ อันเกิดจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบทางสังคมที่เกิดจากการท่องเที่ยว เช่น รูปแบบการดำรงชีวิต บุคลิกภาพของประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยภายนอกตัวบุคคล เช่น ปัจจัยทางด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อม เป็นต้น

2.2 ควรทำการวิจัยผลกระทบทางด้านสังคมและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากความเสื่อมโทรมของโบราณสถาน

เอกสารอ้างอิง

จุมพล สวัสดิยากร. (2560). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชน*. ใน รายงานการวิจัย.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นุชประวีณ์ ลิขิตศรีณย์. (2562). ผลกระทบทางการท่องเที่ยวต่อชุมชนรอบบริเวณอุทยานแห่งชาติพุเตย

จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารศิลปวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ*, 20(2), 140.

ศุภธิดา ก้อนศิลา. (2555). *ผลกระทบจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว: กรณีศึกษาสามพันโบก ตำบลเหล่างาม อำเภอฟุไทร จังหวัดอุบลราชธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.) New York: Harper and Row Publications.